

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายในการวิจัยเรื่อง “การตกเป็นเหยื่อจากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน” เพื่อหาคำตอบว่า ผู้ตกเป็นข่าว ตกเป็นเหยื่อของการรายงานข่าวในลักษณะใดบ้าง และ ปัจจัยทางกฎหมายและจริยธรรมมีความเหมาะสมต่อการป้องกันการสร้างเหยื่อ จากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน มีหรือไม่ว่างไร รวมทั้งสำรวจความตระหนักต่อการรายงานข่าวในลักษณะที่เป็นการสร้างเหยื่อ ของผู้อ่านมีมากน้อยเพียงใด ซึ่งจากการวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน ที่เป็นการก่อให้เกิดเหยื่อจากการรายงานข่าว มีลักษณะใดบ้างและมีปริมาณมากน้อยเท่าใด
2. ความตระหนักของผู้อ่านเกี่ยวกับข่าวที่เป็นการก่อให้เกิดเหยื่อ มีมากน้อยเพียงไร
3. ปัจจัยเกี่ยวกับกฎหมายและจริยธรรมมีความเหมาะสมเพียงไร ต่อการป้องกันการก่อให้เกิดเหยื่อจากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน

สรุปผลการวิจัย จากการวิเคราะห์หาค่าจะสรุปผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหาภาพและข่าว

ในการวิเคราะห์ภาพและข่าว โดยแบ่งลักษณะการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะการตกเป็นเหยื่อเผยแพร่ และลักษณะการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน พบว่า มีภาพและข่าวที่อยู่ในเกณฑ์การตกเป็นเหยื่อ ทั้งสิ้น 213 ชิ้น หรือเกือบทุกวัน จะมีการรายงานข่าวในลักษณะที่เป็นการสร้างเหยื่อ

ในจำนวน 213 ชิ้น ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน โดยจะเป็นการเสนอภาพถึง 170 ภาพ และรายละเอียดของข่าว 38 ข่าว

ในจำนวนภาพ 170 ภาพนั้น เป็นภาพการตายที่แสดงให้เห็นถึงความรุนแรง โหดร้ายทารุณ อุบัติเหตุสยองหรืออุจาดตา ถึง 140 ภาพ เป็นภาพสตรี เด็กและเยาวชน ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ 21 ภาพ และภาพผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน 9 ภาพ ด้านรายละเอียดของข่าว 38 ข่าว นั้นเป็นข่าวผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ 25 ข่าว และข่าวการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน 13 ข่าว

ส่วนลักษณะการตกเป็นเหยื่อเผยแพร่ นั้น ส่วนใหญ่เป็นการรายงานข่าวที่ขาดการตรวจสอบข้อมูลที่ต้องการและขาดความระมัดระวังในการรายงานข่าว

ในภาพรวมแล้ว ไทยรัฐ จะนำเสนอข่าวที่เป็นการสร้างเหยื่อมากที่สุด รองลงมาคือเดลินิวส์ และข่าวสด

2. การสำรวจความตระหนักของผู้อ่าน เกี่ยวกับการรายงานข่าว ของหนังสือพิมพ์รายวัน ในลักษณะที่ทำให้เกิดเหยื่อจากการรายงานข่าว

จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม พบว่า ในส่วนของข้อมูลทั่วไปนั้น เพศหญิง มีมากกว่าเพศชายเล็กน้อย ส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ถึงระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

ไทยรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ที่กลุ่มตัวอย่าง อ่านมากที่สุด รองลงมาคือ เดลินิวส์ ข่าวสด และมติชน ตามลำดับ นอกนั้นจำนวนผู้อ่านไม่แตกต่างกันมากนัก วิธีการอ่านส่วนใหญ่ จะอ่านพาดหัวข่าวและรายละเอียดของข่าวเพียงบางเรื่องที่น่าสนใจ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกือบครึ่ง จะอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ มากเป็นอันดับหนึ่งและสอง แต่กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มกลับให้ความเชื่อถือต่อหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับ เป็นอันดับ 8 และ 9 ในจำนวนหนังสือพิมพ์ทั้ง 9 ฉบับ ในขณะที่เดียวกันได้ให้ความเชื่อถือหนังสือพิมพ์มติชน มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ข่าวสดและสยามรัฐ ตามลำดับ และยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มตัวอย่างยังให้คะแนนความเชื่อถือหนังสือพิมพ์บ้านเมือง มากกว่า ไทยรัฐ และเดลินิวส์ ทั้งๆที่ไม่มีคนใดในกลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือพิมพ์บ้านเมืองเลย

ส่วนความสนใจในเนื้อหาข่าวนั้น ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจในภาพประกอบข่าวต่างๆ มากเป็นอันดับสอง รองจาก เนื้อหาข่าวอื่นๆ เช่น ข่าวกีฬา หรือนิยาย

ในส่วนของตัวอย่างข่าวทั้ง 10 ตัวอย่าง ที่นำมาทดสอบความตระหนักรู้ต่อการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน สรุปได้ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง : การประเมินผลดีผลเสีย ความเหมาะสมทางจรรยาบรรณ และความเหมาะสมในการนำเสนอ

1. ตัวอย่างที่ 1 ซึ่งเป็นข่าวการล่องละเมิดทางเพศ โดยเป็นการเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการล่องละเมิดทางเพศ ที่สามารถจินตนาการได้ว่าผู้ตกเป็นข่าวประสบเหตุการณ์อะไรบ้างจากการสำรวจพบว่า

ในการเสนอรายละเอียดของข่าว กลุ่มตัวอย่างตระหนักดีว่า การรายงานข่าวมีผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าวและครอบครัวสูง แต่ก็เห็นว่ามีประโยชน์ในการเตือนภัยให้กับประชาชนทั่วไปสูงเช่นกัน แม้ว่าประเมินจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ต่ำ แต่ยังคงเห็นว่ารายละเอียดของข่าวจะมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า หนังสือพิมพ์ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการเสนอข่าวนี้

2. ตัวอย่างที่ 2 ซึ่งเป็นภาพข่าวการตายที่สยดสยองจากอุบัติเหตุ หรือการฆาตกรรม การสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ภาพสื่อให้เห็นถึงการตายอย่างสยดสยอง และมีผลต่อความรู้สึกของครอบครัวผู้ตกเป็นข่าวหรือผู้เคราะห์ร้าย รวมทั้งเด็กและเยาวชนผู้รับสาร แต่ก็เห็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมมากเช่นกัน และมีความเห็นว่าการนำเสนอภาพมีความเหมาะสมพอควรและไม่เป็นการละเมิดสิทธิผู้ตาย และยังเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีจรรยาบรรณสูงด้วย

3. ตัวอย่างที่ 3 และ 4 ซึ่งเป็นการรายงานภาพและข่าวผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักไม่สูงนัก แม้จะเห็นว่าการรายงานข่าวจะมีผลกระทบต่อผู้กระทำผิดก็ตาม แต่ก็เห็นว่าการรายงานข่าวมีความเหมาะสมสูง และเป็นผลดีในการกระตุ้นให้ผู้ใหญ่หันมาเอาใจใส่ดูแลเด็ก และเป็นการปรามไม่ให้ใครกล้ากระทำผิดอีก กลุ่มตัวอย่างประเมินจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ในระดับปานกลาง และส่วนใหญ่เห็นว่าสังคมโดยรวมได้รับประโยชน์จากการรายงานข่าวนี้

ส่วนที่สอง : การประเมินความเหมาะสมในการนำเสนอ และเปรียบเทียบภาพหรือรายละเอียดที่มีลักษณะแตกต่าง เพื่อดูว่าผู้อ่านจะตระหนักถึงความแตกต่างในรูปแบบการนำเสนอหรือไม่ ดังนี้

1. ตัวอย่างที่ 5 เป็นการเสนอภาพผู้เคราะห์ร้ายที่ถูกล้วงละเมิดทางเพศที่มีแถบดำคาดตาเล็กน้อย ในกรณียังมีชีวิตอยู่ เปรียบเทียบกับ ตัวอย่างที่ 6 ซึ่งเป็นภาพผู้ถูกล้วงละเมิดทางเพศที่เปิดเผยหน้าตาชัดเจน จากการสำรวจพบว่า คะแนนจรรยาบรรณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ความเหมาะสมในการนำเสนอไม่แตกต่างกัน ในขณะที่อายุและการศึกษาที่แตกต่างกัน ทำให้มีความเห็นแตกต่างกันด้วย

2. ตัวอย่างที่ 7 เป็นการเสนอภาพขณะยังมีชีวิตอยู่ของผู้ถูกล้วงละเมิดทางเพศที่เสียชีวิตไปแล้ว เปรียบเทียบกับตัวอย่างที่ 8 ซึ่งเป็นภาพศพของผู้เสียชีวิตที่ถูกล้วงละเมิดทางเพศ จากการสำรวจพบว่า คะแนนจรรยาบรรณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผู้อ่านครึ่งหนึ่งสามารถจำแนกความแตกต่างของความเหมาะสมในการนำเสนอได้ นอกจากนี้ เพศและอายุที่ต่างกันจะประเมินจรรยาบรรณต่างกัน

3. การรายงานข่าวการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในตัวอย่างที่ 3 ,4 และ 9 จะเห็นได้ว่า ในตัวอย่างที่ 3 และ 4 ซึ่งเป็นการรายงานข่าวที่ทำให้รู้จักเด็กและเยาวชนตัวที่กระทำผิด เปรียบเทียบกับตัวอย่างที่ 9 ซึ่งเป็นการรายงานข่าวที่ไม่ทำให้รู้จักเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พบว่า กลุ่มผู้อ่านประเมินความเหมาะสมทางจรรยาบรรณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผู้อ่านครึ่งหนึ่งไม่เห็นความแตกต่างในด้านความเหมาะสมในการเสนอข่าว

4. การรายงานข่าวการล้วงละเมิดทางเพศ ในตัวอย่างที่ 1 ซึ่งเป็นการเสนอรายละเอียดที่ผู้อ่านสามารถจินตนาการได้ว่าผู้เคราะห์ร้ายประสบเหตุการณ์อย่างไร เปรียบเทียบกับ ตัวอย่างที่ 10 ซึ่งเป็นการนำเสนอข่าวที่ใช้นามสมมติของผู้เคราะห์ร้าย พบว่า การประเมินความเหมาะสมทางด้านจรรยาบรรณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผู้อ่านกว่าครึ่งไม่จำแนกความแตกต่างด้านความเหมาะสมในการนำเสนอของข่าวทั้งสอง นอกจากนี้ เพศ อายุ ความสนใจในข่าวชาวบ้านทั่วไปแตกต่างกัน กลุ่มที่สนใจในข่าวสตรีและเด็กในหน้าสตรีต่างกัน จะประเมินจรรยาบรรณต่างกัน

การเปรียบเทียบความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับผู้ได้รับประโยชน์จากการรายงานข่าว

เมื่อนำความเห็นในด้านประโยชน์ที่จะได้รับการเสนอข่าวจาก ตัวอย่างที่ 1 - 4 มาเปรียบเทียบกัน พบว่า สังคมโดยรวมได้รับประโยชน์จากการเสนอข่าวในตัวอย่างที่ 3 และ 4 มากที่สุด รองลงมาคือตัวอย่างที่ 2 และ หนังสือพิมพ์รายวันได้รับประโยชน์จากรายงานข่าวในตัวอย่างที่ 1 แต่เมื่อแบ่งตามกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ พบว่า ผู้ตกเป็นข่าว/ครอบครัวได้รับประโยชน์จากรายงานข่าวในตัวอย่างที่ 3 และ 4 มากที่สุด กลุ่มผู้อ่านได้รับประโยชน์จากรายงานข่าวใน ตัวอย่างที่ 2 มากที่สุด หนังสือพิมพ์รายวันได้รับประโยชน์ในการรายงานข่าวในตัวอย่างที่ 1 มากที่สุด และกลุ่มสุดท้าย สังคมโดยรวมได้รับประโยชน์ จาการรายงานข่าวในตัวอย่างที่ 3 และ 4 มากที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

ในด้านปัจจัยทางประชากรทั้ง 6 กลุ่ม คือ เพศ อายุ การศึกษา กลุ่มที่มีความบ่อยในการอ่านแตกต่างกัน กลุ่มที่สนใจในข่าวชาวบ้านทั่วไปแตกต่างกัน และกลุ่มที่สนใจข่าวสตรีและเด็กในหน้าสตรีต่างกัน พบว่า ในด้านจรรยาบรรณนั้น ทั้ง 6 กลุ่มมีความเห็นแตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบคะแนนจรรยาบรรณของ ทั้ง 10 ตัวอย่าง พบว่า ตัวอย่างที่ 9 ซึ่งเป็นการรายงานข่าวผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน มีคะแนนจรรยาบรรณสูงที่สุด อันดับสอง คือ ตัวอย่างที่ 7 เป็นการรายงานข่าวผู้เสียชีวิตที่ถูกลวงละเมิดทางเพศ อันดับสามคือ ตัวอย่างที่ 2 ซึ่งเป็นการรายงานข่าวการตายในลักษณะที่หวาดเสียว สยดสยอง

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง แม้จะมีความตระหนักพอสมควร ต่อการตกเป็นเหยื่อจากรายงานข่าว ว่าเป็นผลเสียต่อจิตใจ หรืออนาคตของผู้ตกเป็นข่าว แต่กลุ่มตัวอย่าง ก็เห็นว่าการนำเสนอข่าวลักษณะนี้มีประโยชน์ต่อสังคมมากกว่า และเห็นว่าในการนำเสนอภาพผู้ถูกลวงละเมิดทางเพศนั้นไม่ควรเสนอภาพผู้ที่มีชีวิตอยู่ ส่วนผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วก็ไม่ควรนำเสนอศพผู้ตายมาตีพิมพ์ เห็นได้จากคะแนนจรรยาบรรณในตัวอย่างที่ 7 ซึ่งเป็นภาพผู้ตายขณะยังมีชีวิตอยู่ มีคะแนนสูงเป็นอันดับสอง และมีคะแนนความเหมาะสมสูงที่สุด (ร้อยละ 49.6) ในจำนวน 10 ตัวอย่าง ส่วนด้านรายละเอียดนั้น แม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเห็นความแตกต่างกันในรายละเอียดของการเสนอข่าวนัก แต่โดยภาพรวมของการเสนอข่าว ก็ยังเห็นว่าการรายงานข่าวนี้อาจมีประโยชน์

ต่อส่วนรวม โดยเฉพาะการเสนอข่าวในตัวอย่างที่ 10 กลุ่มตัวอย่างได้ให้คะแนนจรรยาบรรณสูงที่สุด ในจำนวน 10 ตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างพอใจกับการรายงานข่าวลักษณะนี้

3. ปัจจัยเกี่ยวกับกฎหมายและจริยธรรม มีความเหมาะสมต่อการป้องกันการ สร้างเหยื่อจากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน เพียงไร จากการวิเคราะห์พบว่า

ในการเสนอภาพและข่าวการล่วงละเมิดทางเพศ รวมทั้งการเสนอภาพการตายในลักษณะต่างๆ นั้น เนื่องจากไม่มีบทลงโทษตามกฎหมาย แม้จะมีจรรยาบรรณของช่างภาพควบคุมผู้สื่อข่าวในการห้ามถ่ายภาพผู้เสียหายบนสถานีตำรวจ รวมทั้งคำสั่งอธิบดีกรมตำรวจที่ห้ามการถ่ายภาพผู้เสียหายบนสถานีตำรวจ แต่ไม่มีบทลงโทษใดๆ เพียงอาศัยวิจารณญาณ รวมทั้งจริยธรรมของผู้สื่อข่าวเองว่า ควรจะถ่ายภาพหรือไม่ อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบรรณาธิการว่าสมควรจะเสนอภาพผู้เสียหายหรือไม่ และสมควรจะเสนอรายละเอียดในลักษณะใด เมื่อไม่มีการควบคุมจากภาครัฐและการควบคุมกันเองของหนังสือพิมพ์ก็ไม่เป็นผล สิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะที่เอื้อต่อการสร้างเหยื่อของหนังสือพิมพ์

ในส่วนการรายงานข่าวผู้กระทำผิด พบว่า มีกฎหมายควบคุมการรายงานข่าวผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน แต่มีบทลงโทษไม่มากนักในกรณีฝ่าฝืน คือ ปรับห้าพันบาท หรือจำคุกหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีโทษเบากว่า ลักษณะการตกเป็นเหยื่อเผยแพร่ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน สองปีและปรับไม่เกินสองแสน

อภิปรายผล

ลักษณะและปริมาณการนำเสนอ

จากภาพและข่าวการตกเป็นเหยื่อจากการรายงานข่าว 213 ภาพนั้น ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน ในขณะที่ลักษณะการตกเป็นเหยื่อเผยแพร่มีเป็นส่วนน้อย ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านกฎหมายควบคุม ปัจจุบันพบว่า ยังไม่มีกฎหมายควบคุมการเสนอข่าวการล่วงละเมิดทางเพศ และการเสนอภาพคนตาย ซึ่งมักนำไปสู่การสร้างเหยื่อซ้ำซ้อน

2. องค์ประกอบของข่าว ในลักษณะการรายงานข่าวที่เป็นการสร้างเหยื่อซ้ำซ้อน มีองค์ประกอบของคุณค่าข่าว (News Value) อยู่คือ ผลกระทบ ปุณฺชนสนใจ เพศ ความใกล้ชิด ซึ่งส่งผลต่อจิตใจ ในขณะที่การรายงานข่าวในลักษณะที่เป็นเหยื่อเผยแพร่ มักจะเป็นการให้ข้อมูลที่ผิดพลาด หรือขาดความรอบคอบ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของข่าว

3. ความตระหนักของผู้อ่าน แม้จะตระหนักว่า การรายงานข่าวลักษณะนี้เป็นผลเสียนี้ต่อผู้ตกเป็นข่าวและครอบครัว แต่ก็มองเห็นประโยชน์ของการรายงานข่าวนี้เช่นกัน

ลักษณะการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อนนั้น เป็นการรายงานข่าวอาชญากรรมมากที่สุด อาจเพราะเนื่องมาจาก

1. คนไม่เคารพสิทธิผู้ตาย เห็นได้จาก ข้อ 6 ในตัวอย่างที่ 2 ซึ่งเป็นภาพการตายในลักษณะหวาดเสียว สยดสยอง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.93) ทั้งยังไม่มีกฎหมายปกป้องคนตาย อาจเพราะเห็นว่า การรายงานข่าวมีผลกระทบต่อคนตายน้อย

2. ในข่าวการล่องละเมิดทางเพศ คนจะเห็นใจผู้หญิงมากกว่าข่าวทุกข่าว แต่ก็เห็นประโยชน์ในการนำเสนอมากกว่า เห็นได้จากการเลือกในข้อสุดท้าย ว่าสมควรลงข่าวหรือไม่ เกือบครึ่งเห็นว่าสมควรลง

3. ในการเสนอข่าวการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แม้ว่าจะมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับข่าวลักษณะอื่น คือ ข่าวการตายในลักษณะต่างๆ แต่จากการวิเคราะห์ พบว่า ทุกข่าวมีการละเมิดกฎหมายทั้งสิ้น แม้ข่าวจะมีจำนวนน้อย แต่ก็เห็นเพราะมีเหตุการณ์เกิดขึ้นน้อย ในด้านความตระหนักของผู้อ่านก็น้อยด้วย เห็นได้จากในตัวอย่างที่ 3 และ 4 คะแนนเฉลี่ยความเห็นใจในข้อ 2 ตารางที่ 20 อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 4.00 และคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมในการเสนอภาพและข่าวในข้อ 8 อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 4.52 นอกจากนี้กฎหมายที่มีอยู่ก็มีบทลงโทษน้อยตามไปด้วย คือ มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าพัน หรือทั้งจำทั้งปรับ

หนังสือพิมพ์ที่นำเสนอข่าวที่ก่อให้เกิดเหยื่อมากที่สุดคือ ไทยรัฐ อาจเป็นเพราะ ข่าวเหล่านั้น มีองค์ประกอบของคุณค่าข่าวด้วย นอกจากนี้ยังไม่มีแรงกดดันของผู้อ่าน เห็นได้จากผู้อ่านส่วนใหญ่ ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ที่ตนเชื่อถือมากที่สุด ในแง่ความตระหนักก็ไม่มีแรงกดดันใดๆ

เนื่องจากผู้อ่านสามารถแยกแยะจรรยาบรรณออกจากความเหมาะสมในการเสนอข่าว ซึ่งจากการวิเคราะห์จะเห็นว่า แม้จะเห็นว่ามีความเหมาะสมสูง แต่ก็ยังคงเห็นว่ามีความเหมาะสมต่ำ เพราะผู้อ่านเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนบุคคล และอาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับองค์ประกอบความน่าสนใจของข่าว

ความตระหนักของผู้อ่าน สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ในภาพรวมผู้อ่านรู้ถึงผลกระทบของการรายงานข่าว และรับรู้ความแตกต่างของเทคนิคการนำเสนอ เห็นได้จากการประเมินผลกระทบและจรรยาบรรณเป็นรายคู่ แต่ในการประเมินผลกระทบของผู้อ่าน จะประเมินผลกระทบต่อตัวผู้ตกเป็นเหยื่อสูงกว่า ผู้กระทำผิด เห็นได้จากการประเมินผลกระทบผู้ถูกข่มขืนสูงกว่าผู้กระทำผิด แม้จะเป็นเด็กและเยาวชน

2. ระหว่างคนเป็นกับคนตาย ผู้อ่านจะเห็นว่าผลกระทบต่อคนเป็นมากกว่าคนตาย เห็นได้จาก ข้อ 3 และ 4 ในตัวอย่างที่ 1 อยู่ในระดับสูงมาก ส่วน ข้อ 3 และ 4 ในตัวอย่างที่ 2 อยู่ในระดับสูง แต่แม้จะเห็นผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดสูง ก็ไม่มีความเห็นใจให้เท่าไรนัก ดูจากค่าเฉลี่ยความเห็นใจใน ข้อ 2 ของ ตัวอย่างที่ 3 และ 4 อยู่ในระดับปานกลาง

3. ในการประเมินผู้ได้รับประโยชน์จากการรายงานข่าว และปัจจัยที่มีส่วนในการประเมินการรับรู้ของผู้อ่านแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

3.1 ผู้อ่าน ถ้าเป็นข่าวที่ใกล้ชิด หรือเกี่ยวกับผู้อ่าน เช่น ข่าวอุบัติเหตุ จะได้รับการประเมินผู้ได้รับประโยชน์สูง ดังในตัวอย่างที่ 2 ร้อยละ 51.20 เห็นว่าผู้อ่านได้รับประโยชน์

3.2 สัมพันธ์กับหนังสือพิมพ์ มักจะมีการประเมินสวนทางกัน คือ ถ้าผู้อ่านเห็นว่าหนังสือพิมพ์ได้รับประโยชน์สูง สังคมจะได้รับประโยชน์ต่ำ แต่หากผู้อ่านเห็นว่าหนังสือพิมพ์ได้รับประโยชน์ต่ำ สังคมจะได้รับประโยชน์สูง เห็นได้จาก ในตัวอย่างที่ 3 และ 4 ร้อยละ 38.80 เห็นว่าหนังสือพิมพ์ได้รับประโยชน์ และ ร้อยละ 70.50 เห็นว่าสังคมได้รับประโยชน์) การประเมินอาจมีความสัมพันธ์กับผู้ตกเป็นเหยื่อ คือ มีความเห็นใจต่อผู้ตกเป็นข่าวข่มขืนสูง สังคมจะได้รับประโยชน์น้อย แต่หนังสือพิมพ์ได้รับประโยชน์มาก เช่น ในตัวอย่างที่ 1 ร้อยละ 65.10 เห็นว่าหนังสือพิมพ์ได้รับประโยชน์ แต่ ร้อยละ 56.60 เห็นว่าสังคมได้รับประโยชน์

3.3 ปัจจัยทางด้านประชากร จะเห็นว่า ผู้มีการศึกษาสูง จะมีความเห็นแตกต่างกับผู้มีการศึกษาน้อยในด้านจรรยาบรรณ เช่น ในตัวอย่างที่ 6 ผู้มีการศึกษาระดับ ม.1 - ม.3 เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีจรรยาบรรณสูงมาก ในขณะที่ผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีจรรยาบรรณต่ำมาก

เพศ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการรับรู้ จะเห็นได้ว่า เพศหญิงมีความอดทนต่อความสยดสยองสูงกว่า และเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีจรรยาบรรณสูงกว่าชาย เห็นได้จากการประเมินภาพสยดสยอง ในตัวอย่างที่ 8 หญิงรับได้ดีกว่าชาย

3.4 ปัจจัยด้านความบ่อยในการอ่าน แม้ผลประเมินจะออกมาไม่ชัดเจน แต่อาจกล่าวได้ว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันบ่อยค่อนข้างจะละเอียดต่อการรับรู้ เห็นได้จาก ในตัวอย่างที่ 6 ผู้ที่อ่านบ่อยเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีจรรยาบรรณต่ำ ส่วนผู้ที่ไม่ค่อยได้อ่านเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีจรรยาบรรณสูง

3.5 ปัจจัยด้านความสนใจในข่าวชาวบ้านทั่วไป กลุ่มที่สนใจมากจะเห็นความแตกต่างในการรายงานข่าวที่มีลักษณะแตกต่างกัน เห็นได้จากการรายงานข่าวการล่องละเมิดทางเพศ ในตัวอย่างที่ 6 และ 10 ได้ประเมินจรรยาบรรณสูงกว่าทุกกลุ่ม

3.6 ปัจจัยด้านความสนใจต่อข่าวเด็กและสตรี กลุ่มที่สนใจมากที่สุด จะมีความละเอียดอ่อนต่อการรับรู้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ เห็นได้จาก ข่าวการล่องละเมิดทางเพศ ในตัวอย่างที่ 1 และภาพการตายในลักษณะสยดสยอง ในตัวอย่างที่ 2 ประเมินจรรยาบรรณต่ำกว่าทุกกลุ่ม

ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าว กับการประเมินผลทางจรรยาบรรณ การประเมินผลประโยชน์ และความเหมาะสมในการนำเสนอ

แม้ว่าผู้อ่านจะเห็นผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าวสูง และไม่ได้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีจรรยาบรรณสูงตามไปด้วย แต่ก็เห็นว่าสมควรลงข่าว ในกรณีที่มีผลกระทบต่อตัวผู้ตกเป็นข่าวและครอบครัว เนื่องจากเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

กฎหมายและจริยธรรม

ปัจจัยเกี่ยวกับกฎหมายและจริยธรรม ที่มีส่วนปกป้องการตกเป็นเหยื่อของการรายงานข่าว ในเรื่องของการตกเป็นเหยื่อเผยแพร่ นั้น มีกฎหมายควบคุมอย่างชัดเจน และมีบทลงโทษที่สูงพอสมควร แต่ในลักษณะการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อนนั้น บางลักษณะมีกฎหมายควบคุม แต่ก็มีบทลงโทษที่ต่ำ เช่น การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน บางลักษณะมีเพียง ข้อห้ามและจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์ควบคุมอยู่ แต่ไม่มีบทลงโทษในกรณีฝ่าฝืน เช่น การรายงานข่าวผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ แต่บางลักษณะไม่มีกฎหมายควบคุมเลย เช่น การเสนอภาพผู้ตายในลักษณะ ที่โหดเหี้ยม สยด สยอง

ในการรายงานข่าวเกี่ยวกับผู้เคราะห์ร้ายที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้น สื่อมวลชนจะตั้งใจเปิดเผยผู้ถูกข่มขืน ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลเรื่อง อายุ เพศ การศึกษา รวมทั้งภาพถ่าย ในการศึกษาวิจัย กรณีการข่มขืนจากทั่วโลกให้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า ความยากลำบากประการแรกสำหรับผู้หญิงที่ถูกข่มขืน ก็คือ การไปแจ้งความกับตำรวจเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย สถาบันตำรวจและศาลยังเป็นกลไกที่ไม่ช่วยเอื้ออำนวยต่อการแก้ปัญหา นอกจากนี้การถูกตีพิมพ์เรื่องราว ทั้งมีภาพประกอบอย่างโจ่งแจ้งในหน้าหนังสือพิมพ์ ก็ทำให้ผู้หญิงรายอื่นๆ รู้สึกกลัวและอายที่จะตกเป็นข่าว จึงเก็บเรื่องเงียบเอาไว้ เราขนานนามการกระทำของบรรดากลไกเหล่านี้ว่า " การข่มขืนผู้หญิงเป็นครั้งที่สอง " ซึ่งเป็นกลไกที่ธำรงรักษา ให้การข่มขืนมีอย่างต่อเนื่องและมากพอที่จะเป็นข่าวหน้าหนึ่ง ในหนังสือพิมพ์ในวันต่อๆ ไปได้อย่างตลอดไป ¹

แต่หลังจากวิเคราะห์ดูแล้ว " เหยื่อ " (ผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ) ในประเทศไทย ดูจะเคราะห์ดีกว่ เพราะภาพที่ออกมาดูจะน่าสงสารและน่าเห็นใจในโชคชะตา มากกว่า ทั้งยังมีส่วนดี คือ ช่วยกระตุ้นให้สังคมตื่นตัวและระแวดระวังภัยให้กับคนในครอบครัว ส่วน เหยื่อในสาธารณรัฐเกาหลี และอินเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้า เหยื่อนั้น ยากจน หรือ อยู่ในวรรณะต่ำ มักจะถูกตำหนิตีเตียน ให้ได้รับความอับอาย หรือไม่ก็ไม่ได้ได้รับความใส่ใจเท่าที่ควร หรือในสหรัฐอเมริกา ถ้าเหยื่อเป็นคนผิวดำ สื่อจะให้รายละเอียดที่น่าจะแปลความหมายเป็นการตำหนิตีเตียนเหยื่อ เช่น เธอเป็นคนเปิดประตูรับคนร้าย เธอไปเดินอยู่ในที่ๆ ไม่ควรอยู่หรือเธออาจจะเกี่ยวข้อง

¹ กาญจนา แก้วเทพ , ความเรียงว่าด้วย " สตรีกับสื่อมวลชน " , คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , มิถุนายน 2540 , หน้า 84 - 91

² Marian Meyers , *News Coverage of Violence Against Women: Engendering Blame* , (Clifornia : SAGE Publication,inc ., 1997) P. 66 - 68.

กับยาเสพติด ซึ่งสร้างความเจ็บปวดและอับอายหรือไม่ก็รู้สึกผิดที่ไม่สามารถป้องกันตัวเองได้ อาจเรียกได้ว่าเป็น " เคราะห์สองชั้น " ในเวลาเดียวกัน สื่อเกือบทั้งหมดต่างก็ถือกฎอันเดียวกัน คือ *The public has right to - and want to - know* และ " เหยื่อ " ที่เกิดขึ้นก็คือ ผลของการอ้างกฎเกณฑ์นี้

การรายงานข่าวเด็กและเยาวชนก็เช่นกัน แม้ในปัจจุบันจะมีการตื่นตัว กันอย่างมากมาย ที่จะคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน ไปจนถึงการออกมาตรการต่างๆ เพื่อปกป้องมิให้เด็กและเยาวชน ถูกละเมิดสิทธิ ตัวอย่างเช่น กรมตำรวจ³ ได้ออกบัญญัติ 7 ประการ พิทักษ์สิทธิเด็ก ดังนี้

1. การปฏิบัติต่อเด็กจะต้องกระทำด้วยความเมตตา เสมือนเป็นลูกหลานของตนเอง
2. เด็กหาย หรือพลัดหลง ถูกลักพาหรือถูกละเมิด สิทธิใดก็ตาม จะต้องได้รับความช่วยเหลือทันทีไม่รีรอ
3. เด็กที่กระทำผิดจะต้องได้รับการปฏิบัติต่างจากผู้ใหญ่ และควบคุมในห้องควบคุมที่เป็นสัดส่วน ไม่ปะปนรวมกันกับผู้ใหญ่ และนำตัวส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กภายใน 24 ชั่วโมง
4. ไม่ควรนำเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหาย ร่วมแสดงการชี้ที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา
5. ในการชี้ตัวผู้กระทำผิดให้ชี้ในห้องที่จัดไว้ โดยให้ผู้กระทำผิด ไม่เห็นตัวผู้เสียหายหรือพยาน
6. การสอบปากคำเด็ก เยาวชนและสตรี ซึ่งเป็นผู้เสียหายถูกล่วงละเมิดทางเพศ ให้จัดที่สอบสวนเป็นสัดส่วน แยกจากคดีอื่น และใช้คำซักถามที่สุภาพ
7. ให้ความร่วมมือกับองค์การพัฒนาเอกชน และหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเด็ก เยาวชน และสตรี ที่ถูกละเมิดสิทธิ

ความพยายามที่จะหามาตรการที่จะป้องกันมิให้ สตรี เด็กและเยาวชน ต้องตกเป็นเหยื่ออีกครั้ง จากขั้นตอนการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้อง แต่ก็เป็นที่น่าเสียดาย ที่ไม่มีหน่วยงานใดเอ่ยถึง การห้ามนำเสนอภาพและข่าวทางสื่อ ที่เป็นผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านจิตใจ สังคม

³ ทั้มีการศึกษา, " ละเมิดสิทธิเด็ก " โรคภัยที่ต้องเยียวยา, " เดลินิวส์ " (31 สิงหาคม 2541): 12

และอนาคตของเด็ก เยาวชนและสตรี ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำผิด หรือผู้ถูกกระทำ อาจจะเป็น เพราะไม่มีฝ่ายใดตระหนักอย่างจริงจัง ถึงผลของการกระทำนี้ ก็เป็นไปได้

เด็กและเยาวชนในสหรัฐอเมริกา นั้น ดูจะโชครึ้มกว่าเด็กและเยาวชนไทยมากนัก การนำ เสนอข่าว ของสื่อมวลชนดูจะ มีความรับผิดชอบมากกว่าเมืองไทย เนื่องจากกฎหมายของสหรัฐ อเมริกาและสื่อมวลชนเอง⁴ มุ่งที่จะปกป้องเด็กและเยาวชน จากสังคม

เห็นได้ว่าทั้งภาครัฐและเอกชน ของสหรัฐอเมริกา ได้เล็งเห็นความสำคัญของอนาคต ของ เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด ซึ่งต่างไปจากไทยที่แม้จะมีความผิดไม่มากนัก เช่น ลักเล็กขโมย น้อย ก่อการทะเลาะวิวาท ก็สามารถขึ้นหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ได้แล้ว น้อยครั้งที่จะมีการก่อ อาชญากรรมที่สะเทือนขวัญประชาชน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะคดีเล็กหรือใหญ่ ก็จะไม่มีการละเว้นที่จะเอ่ย นาม หรือตีพิมพ์ภาพ

ในด้านการรายงานข่าวผู้เคราะห์ร้ายที่เสียชีวิตไปแล้ว การเสนอภาพในลักษณะอุจาดตา สยดสยอง แม้จะไม่มีกฎหมายควบคุม แต่ผู้เคราะห์ร้ายยังมีสิทธิในตัวเอง ย่อมเป็นที่แน่นอนว่า คงไม่มีใครอยากให้ภาพน่าทุเรศเวทนา สยดสยองของตน ออกสู่สาธารณชนแม้ตัวจะตายแล้วก็ ตาม ครอบครัวผู้เคราะห์ร้ายก็เช่นกัน หนังสือพิมพ์ควรเคารพสิทธินี้ อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ ได้ละเลยหลักที่ว่า " ความบังควรและไม่บังควร ซึ่งมนุษย์พึงปฏิบัติต่อกัน " (Human Decency)⁵

แม้ในประเทศไทยแทบจะไม่มีปฏิริยาต่อการรายงานข่าวในลักษณะนี้ แต่ในสหรัฐ อเมริกา หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 14 มกราคม 2540 ได้รายงานข่าว หนังสือพิมพ์รายวัน " เดอะโกลบ " หนังสือพิมพ์ประเภทแทบลอยด์ รายสัปดาห์ในสหรัฐอเมริกา ได้ตีพิมพ์ภาพศพ และการชันสูตรศพ ของ ด.ญ.จอนเบเนต แรมซี วัย 6 ขวบ จำนวน 6 รูป เป็นผลให้เกิดปฏิกิริยา ไปทั่วประเทศ ทำให้ครอบครัวของหนูน้อยถึงกับช็อก กับภาพที่ " เดอะโกลบ " ตีพิมพ์ เนื่องจาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้สร้างความโศกเศร้าพออยู่แล้ว แต่ต้องมาเห็นภาพอันชวนสลดหดหู่อีกครั้ง ยิ่งทำให้ครอบครัวตกอยู่ในความทุกข์มากยิ่งขึ้น ผลของการตีพิมพ์ภาพนี้ทำให้ ผู้อ่านตั้งคำถาม เรื่องจริยธรรม ของหนังสือพิมพ์ กันกระหึ่มเมือง

⁴ Lous a. Day, *Ethics in Media Communication: Cases and Controversies.* p.126

⁵ สุภา ศิริมานนท์ " แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น " เอกสารสัมมนา คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 133

เมื่อมาเปรียบเทียบกับกรรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันในเมืองไทย ภาพการตายในลักษณะต่างๆ มีให้เห็นกันจนเป็นเรื่องปกติ เมื่อไม่มีใครออกมาติติง ดังเช่นในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่มีกฎหมายใดๆ ที่ปกป้องเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ เมื่อไม่มีการควบคุมจากรัฐ ไม่มีการท้วงติงจากผู้อ่าน สิ่งเหล่านี้มีส่วนเอื้อให้เกิดเหยื่อจากการรายงานข่าว

ข้อเสนอแนะที่มาจากงานวิจัย

1. การเสนอข่าวในลักษณะการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อนมีมากเกินไป สมควรที่จะลดลง แต่เหตุที่ไม่ลดอาจเนื่องมาจาก

1.1 ในส่วนของผู้อ่าน ไม่ค่อยคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล ควรจะมีการส่งเสริมให้มีความตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคล ตระหนักถึงการปกป้องเด็กและคนตาย และจะต้องเพิ่มความตระหนักถึงการเคารพสิทธิของผู้อื่นในภาพรวมด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อ่านส่วนใหญ่

1.2 ผู้อ่านควรมีบทบาทในการควบคุมการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น เพราะจากการวิจัยที่ผ่านมาไม่พบว่ามีการควบคุมจากผู้อ่าน

2. ควรมีมาตรการการควบคุม เช่น ในด้านกฎหมาย ควรมีกฎหมายควบคุมการเสนอข่าวการล่วงละเมิดทางเพศ และการเสนอภาพผู้ตาย เช่นเดียวกับ กฎหมายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน บทลงโทษควรจะมีรุนแรงพอที่จะไม่ให้มีการละเมิด ในขณะเดียวกัน ควรดูแลผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัย

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีความเห็นของ นักวิชาการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตกเป็นเหยื่อจากการรายงานข่าว เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก และถ้ามีผู้เคยตกเป็นเหยื่อ มาให้ข้อคิด จะทำให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัย เปรียบเทียบการเกิดเหื่อ ในแต่ละปี ว่ามีมากน้อยเพียงไร และเพิ่มขึ้นหรือลดลง อย่างไร
3. ควรวิจัยเปรียบเทียบความตระหนักของประชาชน ว่ามีความตระหนักเพิ่มขึ้นหรือไม่